

Hozzászólás Halász Aladár – Kozma Béla – Véssey Tibor: „Gazdaságpolitikánk és a közgazdasági szabályozók néhány összefüggése” c. cikkéhez

Az Erdő 1968. júniusi számában közzétett igen értékes és érdekes erdészeti közgazdasági problémákkal foglalkozó — címben jelzett szerzőktől megjelent — tanulmányhoz, illetve annak leglényegesebb megállapításaihoz szeretnék néhány gondolatot fűzni.

A fakitermelés növelése a szerzők véleménye szerint a jelenlegi közgazdasági szabályozók (erdőfenntartási és erdőhasználati járulék) mellett nem biztosított, az induló és a többlet nyereségből képződő fejlesztési alap nem fogja fedezni a termelés (fakitermelés) növeléséhez szükséges eszközök beszerzését, illetve pótlását. A szerzők véleménye szerint előreláthatólag a nyereségadózási kulcsokat és erdőhasználati járulék rendszert kell majd megváltoztatni az erdőgazdaságoknál. Véleményem szerint a termelés pótlásához és fejlesztéséhez szükséges eszközigény biztosítottnak látszik általában, hogy az amortizáció 100%-át fordíthatják eszközök beszerzésére és pótlására az erdőgazdaságok, másrészt a nem termelő jellegű beruházások terén az utóbbi években jelentős eredmények születtek; erre a célra a jövőben kevesebbet kell fordítani az erdőgazdaságoknak. Mersich Endrének a szerzők által ismertetett adatai (1000,— Ft termelési érték az utóbbi években az állóeszközzállomány 1550,— Ft-os növekedése mellett keletkezett) a termelő és nem termelő jellegű állóeszközigényt tartalmazza együttesen. Az erdőgazdaságok a fakitermelésben és a faanyagmozgatásban a technológiai változások forradalmát élik, ami szintén eszközmegtakarítást eredményez. Tehát szerintem az erdőgazdaságok állóeszközgazdálkodása, már ami azok pótlását és a termelés fejlesztését illeti, nem lesz problematikus; a termelés fejlesztését nem veszélyezteti.

Az erdőhasználati járulék jelenleg adó jellegű funkciót tölt be; nagysága a fakitermelés változásával, illetve az erdőfenntartási járulék nagyságával lineárisan függ össze. A szerzők szerint helyesebb lenne erdőgazdaságonként differenciálva a termelés volumenétől és a fafajoktól függetlenül megállapítani és ágazati általános költségként kezelni. A szerzők nem ismertetik, hogy ebben az esetben milyen alapon és módszerrel történne a használati járulék megállapítása. A jelenleg kialakított erdőfenntartási járulérendszer is — ami objektív alapokra épül (fafaj, eredmény) — sok kívánnivalót hagy maga után egyes erdőgazdaságok esetében. Az erdőfenntartási és használati járulérendszer megváltoztatására, illetve módosítására valószínűleg szükség lesz, annál is inkább, mert az erdőgazdaságoknál az árak mellett a legfontosabb közgazdasági szabályozóknak számítanak; helyes, avagy helytelen megállapításuk nagy, illetve döntő mértékben befolyásolja az erdőgazdaságok eredményeit.

Az új gazdaságirányítási rendszer alapkövetelménye, hogy a közgazdasági eszközöket (szabályozókat) úgy kell megállapítani, hogy az a gazdaságpolitikai célkitűzéseket szolgálja. Esetünkben a helyes fafajgazdálkodás lehet ilyen cél. Nem vitatható annak a megállapításnak a helyessége, hogy a fakitermelést azokban a fafajokban kell fokozni, amely fafajokban (akác, cser, gyertyán, nyár) fatömeg tartalékaink vannak, tehát a közgazdasági eszközöknek is ebben az irányban kell hatniuk.

A szerzők szerint — a nyár kivételével — nem ezek a fafajok biztosítanak nagyobb jövedelmet, hanem a tölgy, a bükk és a fenyő. Véleményük szerint éppen ezért indokoltnak látszik a közgazdasági eszközöket majd úgy megállapítani, hogy a tölgy, bükk és fenyő jövedelmezősége csökkenjen; az akác, cser és a gyertyáné pedig növekedjen. Ez a gondolat teljesen helytálló lenne véleményem szerint akkor, ha az akác, cser és a gyertyán fafajok hasznosítása, feldolgozása avagy értékesítése biztosított lenne. Csak a feldolgozó ipar megteremtése után követhető ez az eljárás. Amíg a fafajok elhelyezésére, illetve felhasználására a lehetőség nincs adva, nagyon óvatosan szabad csak a közgazdasági szabályozókhoz nyúlni. Egyéként is a jövedelmezőséget a fafajösszetételen kívül nagyon sok tényező befolyásolja az erdőgazdaságokban. Egy új szabályozó eszköz esetleg helytelen megválasztása avagy a régiek módosítása az erdőgazdaságok gazdálkodásának egyensúlyát teljesen felboríthatja.

1968. január 1-ével új erdőművelési elszámoló árrendszer került bevezetésre az erdőgazdaságokban. A téma teljességéhez döntő mértékben ez is hozzátartozik. Az erdőgazdaságok sokrétű feladatai között lényeges szerepe van az erdőfelújítási és erdőtelepítési tevékenységnek. Vannak olyan erdőgazdaságok is, ahol az eredmény szempontjából nem a fatermék termelés, hanem az erdőművelés dominál. Az új elszámoló árakról csak az év befejezése után mondhatunk véleményt. Mindenesetre már most szükségesnek mondható egy olyan alap létesítése, amelyből az olyan eredmény (nyere-

ség) kiesés finanszírozható, aminek bekövetkezése a gazdálkodástól független. Gondolok itt elsősorban az aszálykárok fedezésére.

Amint azt már a bevezetőmben is említettem, csak a cikk leglényegesebb, de az erdőgazdaságok gazdálkodását döntő mértékben befolyásoló megállapításaihoz kívántam gondolatokat fűzni; tettem ezt azért, hogy felhívjam a figyelmet olyan szempontokra avagy problémákra is, amelyek a szerzők figyelmét esetleg elkerülték.

Goór József

Vizsgálati eredmények, megfontolások a gyűjtő és közelítő földutak építő és karbantartó géprendszerének megválasztásához

DR. HENZEL JÁNOS

A problematika és a feladat mibenléte

Az erdei útépités és útkarbantartás jelenlegi gépsora, amellyel több száz kilométer erdei utat építettünk, lényegében az 50-es években alakult ki, mégpedig döntően a fő feltárási utak építési követelményeinek megfelelően (Bogár 1961; Pankotai 1960). Az új, hosszúfás fakitermelési technológiának a bevezetése, a traktoroknak nemcsak kiszállítás, hanem közelítés céljára is történő fokozódó felhasználása, továbbá az új gazdasági mechanizmusra, nevezetesen a főjavítások költségfedezésének új rendjére való rátérés lényeges változásokat idézett elő a földutak szerepében, jelentőségében, elhelyezésében és ezzel egyben ezeknek az utaknak építési és karbantartási körülményeiben is. A gyűjtő- és vágástéri utak építésének és karbantartásának gépesítése így új sajátosságokat ölt, amelyek ezt a problematikát „a munkahelyek technológiai előkészítése” néven ismert komplex intézkedések keretébe foglalják (Staud 1963, Huszár 1967). Ezek a körülmények azt a feladatot róják ránk, hogy megvizsgáljuk, mennyire felel meg az eredeti géprendszer az új követelményeknek és a vizsgálatok alapján nyújtsunk megfelelő alapot a fejlesztéshez annak érdekében, hogy a géprendszert a szükséghez mérten teljesebbé, komplettebbé, jobban felszereltté, differenciáltabbá, vagyis azt mind műszakilag, mind gazdaságilag hatékonyabbá tegyük.

Ezzel a problémával hazai szakirodalmunk viszonylag keveset foglalkozott (Ecsedy 1966; Fehér 1964; Pankotai 1960; Herpay 1965). E feladat megoldása, többek között, megköveteli, hogy megfelelő adatokat, ismereteket szerezzünk az egyes munkaeljárások, gépkoncepciók, valamint gépteljesítmény-kategóriák alkalmasságának megítélésére. Ebből a célból — kandidátusi munka keretében mind itthon, mind Csehszlovákiában — az alábbi problémák tanulmányozására, illetve vizsgálatára került sor (Henzel 1965, 1967):

- a) a megfelelő dózerkategória megválasztása;
- b) a dózer hatékonyságának növelése ferde helyzetű tolélemez és talajszagató alkalmazásával;
- c) a rézsűvágás gépesítése;
- d) az árokásás és tisztítás gépesítése;
- e) a földutak karbantartásának gépei;
- f) komplex földútépítő és -karbantartó gépláncok kialakítása.

E vizsgálatok módszere és eredményei mintegy az értekezés téziseiként az alábbiakban foglalhatók össze.